

«جوان» راهکارهای حل مسئله پتروشیمی‌های متانولی غیر اقتصادی را بررسی می‌کند

پتروشیمی‌های متانولی غیر اقتصادی اصلاح می‌شوند یا ابقا؟!

با پتروشیمی‌های متانولی غیر اقتصادی، غیر بهینه و خام‌فروش باید چه کنیم؟ این شاید مهم‌ترین سؤال حوزه خوراک‌دهی به پتروشیمی‌هاست که بررسی کرده‌ایم



یکی از موضوعات بسیار مهم مورد بحث در رسانه‌های کشور پیرامون بحث نرخ خوراک پتروشیمی است. در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و همچنین تا تیر ۱۴۰۲، نرخ خوراک پتروشیمی به جای اینکه از فرمول شناور و شفاف قیمتی برخوردار باشد، متأسفانه به دلیل افزایش بی‌سابقه قیمت گاز در هاب‌های گازی جهان، به طوری کنایه‌گذاشته شده و سقف جدید قیمتی برای آن تعیین شده است. این اقدام نه تنها پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد را از بین خواهد برد، بلکه رانت خوراک را بیشتر می‌کند، این در حالی است که با فرمول‌شدن نرخ خوراک دیگر نیازی به ابلاغ قیمت خوراک نخواهد بود و اقتصاد نیز از حالت دستوری خارج خواهد شد و به سمت اصلاح قیمتی خوراک در بلندمدت خواهیم رفت.

با بررسی فرمول نرخ خوراک پتروشیمی‌ها مصوب سال ۱۳۹۴، شاهد این هستیم که این فرمول نیز به مانند قبل کارایی لازم را ندارد و به دلیل وابستگی برابر به دو پارامتر نرخ فروش داخلی گاز و همچنین نرخ گاز در هاب‌های جهانی، در شرایط ثابت جهانی به دلیل وجود پارامتر نرخ فروش داخلی گاز که نزدیک به صفر است، قیمت گاز بسیار ناچیز و بدین ترتیب فرمول خوراک دچار قیمت بسیار پایینی خواهد شد که رانت خوراک از ران را در پی خواهد داشت. از طرف دیگر، در شرایطی که هاب‌های گازی دنیا دچار تنش جدی شدند، نظیر جنگ روسیه و اوکراین قیمت گاز سر به فلک کشید، نرخ خوراک پتروشیمی خروجی این فرمول نیز با قیمت بسیار بالایی مواجه شد که سبب شد نرخ خوراک حتی از قیمت صادراتی گاز نیز افزایش یابد و در این حالت دولت مجبور به استفاده از سقف ریالی ۵ هزار تومانی برای حمایت از تولید داخل شد. این اتفاق نشان داد که فرمول نرخ خوراک پتروشیمی‌ها مصوب سال ۱۳۹۴، دیگر مانند قبل کارایی لازم را ندارد و در وضعیت ناپایدار هاب‌های جهانی و همچنین وضعیت ثابت هاب‌های جهانی، قیمت و نرخ خوراک را بسیار غیر اقتصادی برای دولت تخمین می‌زند به نحوی که یا انقدر رانت خوراک افزایش می‌یابد که موجب کسری بودجه شدید دولت خواهد شد یا از طرف دیگر اگر وضعیت هاب‌های جهانی ناپایدار شود، قیمت از نرخ منطقه‌ای گاز ایران نیز بیشتر خواهد شد. بدین ترتیب دولت برای حمایت از تولید داخل، مجبور به نرخ‌گذاری دستوری خواهد بود.

با توجه به اتفاقات سال‌های اخیر اقتصاد ایران، لزوم معرفی یک فرمول جدید برای نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها بسیار احساس می‌شود. در همین رابطه علاوه بر اینکه قیمت‌گذاری و سقف ریالی به هیچ وجه درست نبوده و از طرف دیگر ناکارایی فرمول خوراک مصوب سال ۱۳۹۴ نیز اثبات شده است. در حالی است که مصرف غیر بهینه، هدر رفتن پتروشیمی‌ها باید یک فرمول جدید پیشنهاد شود که علاوه بر قیمت و نرخ گاز داخلی و همچنین نوسانات قیمت گاز در جهان، به قیمت منطقه‌ای گاز ایران نیز متصل شود. از همین رو پیشنهاد می‌شود قیمت‌گذاری هر مترمکعب گاز طبیعی (خوراک یا سوخت) تحویلی به بالايشگاه‌های نفت خام و میعانات گازی و پتروشیمی‌ها را از ابتدای برنامه هفتم توسعه به گونه‌ای تعیین کند که همواره در بازه سقف ۸۰ درصد و کف ۶۰ درصد میانگین وزنی قیمت گاز صادراتی و وارداتی کشور در هر ماه باشد. بدین ترتیب فرمول جدید علاوه بر اینکه مانند فرمول مصوب سال ۱۳۹۴ محاسبه می‌شود، به شرط جدید برای تبعیت فرمول از نرخ منطقه‌ای گاز نیز به آن اضافه خواهد شد که کف ۶۰ درصد و سقف ۸۰ درصدی میانگین وزنی قیمت گاز صادراتی و وارداتی خواهد بود.

از طرف دیگر مسئله اقتصادی بودن تولید متانول در کشور است. متأسفانه با اعطای رانت خوراک ارزان، به جای اینکه شاهد توسعه زنجیره ارزش پتاشیم، در ابتدای زنجیره باقی‌مانده و در حال حاضر بزرگ‌ترین خام‌فروش متانول در جهان هستیم. شرکت‌های پتروشیمی متانولی نه تنها نتوانستند کشور را از خام‌فروش نجات دهند، بلکه با صادرات و خام‌فروشی متانول به اقتصاد کشور ضربه زدند.

بیشترین محلی که متانولی‌ها برای حفظ حیات خود هر گونه اقدامی را انجام می‌دهند، بحث تداوم اخذ رانت خوراک ارزان است و با این گزاره که

قیمت گاز ایران گران است یا می‌توانیم گاز را از خارج از ایران به ازای هر مترمکعب ۱۰ سنت وارد کنیم، به دنبال تداوم رانت خوراک گازی خود برای تولید و خام‌فروشی متانول هستند.

این در حالی است که مصرف غیر بهینه، هدر رفتن پتروشیمی‌ها باید یک فرمول جدید پیشنهاد شود که علاوه بر قیمت و نرخ گاز داخلی و همچنین نوسانات قیمت گاز در جهان، به قیمت منطقه‌ای گاز ایران نیز متصل شود. از همین رو پیشنهاد می‌شود قیمت‌گذاری هر مترمکعب گاز طبیعی (خوراک یا سوخت) تحویلی به بالايشگاه‌های نفت خام و میعانات گازی و پتروشیمی‌ها را از ابتدای برنامه هفتم توسعه به گونه‌ای تعیین کند که همواره در بازه سقف ۸۰ درصد و کف ۶۰ درصد میانگین وزنی قیمت گاز صادراتی و وارداتی کشور در هر ماه باشد. بدین ترتیب فرمول جدید علاوه بر اینکه مانند فرمول مصوب سال ۱۳۹۴ محاسبه می‌شود، به شرط جدید برای تبعیت فرمول از نرخ منطقه‌ای گاز نیز به آن اضافه خواهد شد که کف ۶۰ درصد و سقف ۸۰ درصدی میانگین وزنی قیمت گاز صادراتی و وارداتی خواهد بود.



مرتضی بهروز فرید

کارشناس انرژی

قیمت گاز ایران گران است یا می‌توانیم گاز را از خارج از ایران به ازای هر مترمکعب ۱۰ سنت وارد کنیم، به دنبال تداوم رانت خوراک گازی خود برای تولید و خام‌فروشی متانول هستند.

لازم است برای سامان دادن به وضعیت پتروشیمی‌های متانولی در کشور چاره‌اندیشی اساسی داشته باشیم. باید به این شرکت‌ها فرصتی بدهیم و از آنها بخواهیم که به توسعه زنجیره ارزش متانول و دیگر مواد بپردازند. بنابراین ضمن ندادن مجوز به متانولی‌های جدید باید صنایع موجود در این حوزه را به سمت تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر سوق دهیم.

ارزی حاصل از تجارت و صادرات گاز طبیعی جاماند. در این وضعیت برای کشور جلوگیری از خام‌فروشی متانول بسیار مهم است و از طرف دیگر نباید سرمایه‌گذاری نیز تهدید شود. از همین رو پیشنهاد می‌شود اولاً مجوز تمامی متانولی‌ها تاز به تأسیس لپتال شود و برای متانولی‌های موجود نیز باید اعطای نرخ خوراک پایین‌تر از نرخ صادراتی منوط به توسعه زنجیره ارزش باشد. این راستا پیشنهاد اصلی به این شکل است که وزارت نفت مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصاد و دارایی، سازمان برنامه و بودجه کشور و در جهت توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی‌های متانولی در اعضای دریافت خوراک ارزان‌تر از قیمت صادراتی را منوط به اختصاص ۷۵ درصد از سود خالص سالانه شرکت‌های متانولی در جهت توسعه زنجیره ارزش متانولی‌ها با اولویت کاهش صادرات متانول و افزایش مصرف در بازار داخل کند که بدین ترتیب مصرف متانول در داخل افزایش یابد و به سمت توسعه زنجیره ارزش برویم و زنجیره ارزش متانولی‌ها به طور کامل شکل بگیرد.

منتهی‌المراد نرخ خوراک پتروشیمی‌ها به قیمت‌های صادراتی منتهی است.

مرتضی بهروز فرید کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به این موضوع که اعطای رانت خوراک به شرکت‌های پتروشیمی کشور باعث شده است که آنها در لایه‌های اول تولید بمانند، می‌گوید: «بعد از جنگ به توسعه حلقه‌های اولیه پتروشیمی در کشور پرداختیم، اما اقدامی در راستای توسعه زنجیره ارزش این صنعت انجام ندادیم. این شرایط باعث شده است که الان پتروشیمی‌های متانولی زیانده باشند و منافع کشور را به خطر بیندازند. ما اولین کشور در منطقه بودیم که صنعت پتروشیمی را راه‌اندازی کردیم. قرار بود این شرکت‌ها به تولید

مواد با ارزش افزوده بالا مبادرت ور ما را از خام‌فروشی دور کنند، اما در عمل این اتفاق نیفتاد و شاهد خام‌فروشی مواد پتروشیمی هستیم». این کارشناس انرژی می‌افزاید: «شرکت‌های پتروشیمی به صورت کاملاً دولتی نیستند و گازی که در اختیار این شرکت‌ها قرار می‌گیرد، عمدتاً تبدیل به ماده‌ای به نام متانول می‌شود که امکان فروش آن به راحتی در بازارهای جهانی وجود دارد. تفاوت قیمت خوراک دریافتی ارزان شرکت‌های پتروشیمی و چیزی که در بازارهای بین‌المللی می‌فروشند، این تجارت را برایشان سودآور کرده است. این شرایط قرار شده که آنها انگیزه‌ای برای توسعه زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی نداشته باشند و به تولید همین مواد اولیه بسنده کنند.»

بهروز فرید ادامه می‌دهد: «می‌توانیم شرکت‌های پتروشیمی متانولی را تعطیل کنیم، زیرا سرمایه‌گذاری زیادی برای راه‌اندازی‌شان داشته‌ایم که به نفع کشور نیست آنها را تعطیل کنیم، اما این واقعیت درست است که تولید متانول و فروش آن در بازارهای جهانی برای کشور صرفه اقتصادی ندارد. لازم است برای سامان دادن به وضعیت پتروشیمی‌های متانولی در کشور چاره‌اندیشی اساسی داشته باشیم. باید به این شرکت‌ها فرصتی بدهیم و از آنها بخواهیم که به توسعه زنجیره ارزش متانول و دیگر مواد بپردازند. بنابراین ضمن ندادن مجوز به متانولی‌های جدید باید صنایع موجود در این حوزه را به سمت تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر سوق دهیم.»

وی تصریح می‌کند: «هاکار دیگری که باید به اجرا بگذاریم، این است که به سمت واقعی‌سازی قیمت خوراک پتروشیمی‌ها برویم. باید طبق یک برنامه زمن‌بندی شده به اعطای گاز به قیمت صادراتی به شرکت‌های پتروشیمی

اقدام کنیم. نباید گاز با قیمت بسیار پایینی در اختیار این صنایع قرار بگیرد، به طوری که منافع کشور تأمین نشود و فقط نفع عده خاصی مدنظر باشد. متصل کردن نرخ خوراک پتروشیمی‌ها به قیمت‌های صادراتی گازمان منطقی است. با این روش، اولاً این صنایع را به سمت توسعه زنجیره ارزش محصولات شون می‌دهیم و ثانیاً از یک فرمول شناور و شفاف برای تعیین نرخ خوراک پتروشیمی‌ها بهره می‌بریم.»

■ زیان ۱/۸ میلیارد دلاری کشور از خام‌فروشی متانول
مهدی هاشم‌زاده کارشناس انرژی نیز در گفت‌وگو با «جوان» به آسیب‌های رانت خوراک ارزان اشاره می‌کند و می‌گوید: «فلسفه اعطای پاران به بخش‌های مختلف جامعه و صنعت پاسخگویی به نیاز بازار داخل یا توسعه زنجیر ارزش افزوده است که متأسفانه با اعطای پاران به رانت خوراک ارزان به صنعت متانول این اهداف محقق نمی‌شود. در حال حاضر ۹۵ درصد متانول تولیدی کشور به بازار انحصار چین به صورت خام صادر می‌شود.»

این کارشناس انرژی رانت خوراک ارزان و اعطای پاران به این بخش از صنعت را غیر اقتصادی می‌داند و می‌گوید: «این اتفاق سبب ضرر ۱/۸ میلیارد دلاری و به تبع آن کاهش درآمد دولت می‌شود.»

هاشم‌زاده با بیان اینکه عدم توسعه زنجیره و رانت خوراک ارزان به این بخش تاکنون پیامدهای منفی متعدد برای کشور داشته است، یادآور می‌شود: «بررسی‌ها حاکی از آن است که پتروشیمی‌های متانولی در سال ۱۴۰۱ حدود ۱/۳ میلیارد دلار درآمد داشته و متانولی‌ها از محل فروش محصولات خود به کشورهایی دیگر توانستند ۲/۱ میلیارد دلار درآمندی به دست بیاورند. در حالی است که صادرات گاز درآمدهایش از ۳ میلیارد دلار برای دولت خواهد داشت.»

وی با بیان اینکه وضعیت نابسامان پتروشیمی‌های متانولی سبب کاهش چشمگیر درآمد دولت و ارزش افزوده این بخش می‌شود، اذعان می‌کند: «در واقع حتی صادرات گاز طبیعی یا تولید برقی از این صنعت برای کشور به صرفه‌تر خواهد بود.»

این کارشناس انرژی درآمد دولت از تولید برق حاصل از این صنعت را بیش از ۴ میلیارد دلار اعلام کرد و می‌افزاید: «در حال حاضر بسیاری از کشورهای جهان خواهان برق هستند و تولید آن از نسوی ایران می‌تواند به رونق اقتصادی و اشتغال کشور کمک کند.»

هاشم‌زاده ضمن اشاره به ادعا برخی از پتروشیمی‌های متانولی و صنایع منتهی بر گران‌بودن گاز می‌افزاید: «این ادعا از پایه کذب است، چراکه براساس نرخ ارزان قیمت گاز صنایع متفاوت خواهد بود.»

وی با بیان اینکه رانت سوخت صنایع بسیار بیشتر خوراک

پتروشیمی‌هاست، می‌گوید: «به طور میانگین قیمت گاز صنایع ۹ سنت پیش‌بینی و اعلام می‌شود که این قیمت بدون در نظر گرفتن خوراک صنایع کمتر بهیئت خواهد بود که ارزان‌ترین سوخت گازی در دنیااست.»

این کارشناس انرژی ضمن اشاره به صنعت خوراک گازی اورپای و متانولی در ایران می‌گوید: «کمترین بهره‌وری در صنایع خوراک گازی به دلیل چالش‌های که در این بخش وجود دارد، متعلق به صنعت خوراک گازی متانول است و در خصوص او به دلیل نرخ گاز و عدم فرآیند موازی تولید با قیمت بسیار بالا، حاشیه سود زیادی عرضه می‌شود.»

هاشم‌زاده با بیان اینکه در شرایط کنونی تولید متانول خام مصرف غیر بهینه، غیر کارآمد و زیانده و غیر اقتصادی است، خاطر نشان می‌کند: «این در حالی است که ایجاد ارزش افزوده و تکمیل زنجیره در این بخش بسیار سودده و کارآمد بوده و نیاز ارزی کشور را به طور چشمگیری کاهش خواهد داد.» این کارشناس اقتصادی خواستار عدم اعطای مجوز جدید و ابطال مجوز واحدهای سرمایه‌گذاری جدید در بخش متانول برای جلوگیری از ضرر و آسیب‌های بی‌شمار آن را آینده شد و می‌گوید: «برای جبران خسارتی که متانولی به کشور وارد کردند، باید ۵۸ درصد سود سالانه خود را صرف توسعه زنجیره ارزش کنند.»

هاشم‌زاده خاطر نشان می‌کند: «دولت فقط باید در صورتی به متانولی‌ها رانت خوراک دهد که حداکثر تا پنج سال زنجیر ارزش آنها حداقل دو مرحله پیشرفت کرده باشند، در غیر این صورت آنها گزار بر اساس نرخ صادراتی آن سبب شود.»

■ جمع‌بندی

به نظر می‌رسد دولت باید نسبت به اصلاح فرآیند خوراک‌دهی به پتروشیمی‌ها تدبیری بیندیشد تا منافع ملی قربانی سودجویی عده‌ای ولو محدود نشود.

گزارش ۲

کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «جوان»:

تجارت گاز برای دولت صرفه اقتصادی ۲/۵ برابری نسبت به اعطای رانت خوراک ارزان و تولید متانول دارد

یک کارشناس انرژی معتقد است ایران در سال ۱۴۰۱ اگر گاز با قیمت پایین به پتروشیمی‌های متانولی نمی‌داد و به جای آن به توسعه صادرات اقدام می‌کرد به صورت میانگین ۳ میلیارد دلار درآمدزایی داشت، در حالی که از فروش گاز به قیمت اتانی به پتروشیمی‌های متانولی کمتر از ۱/۲ میلیارد دلار درآمدزایی کرد. این بدان معناست که تجارت گاز برای دولت صرفه اقتصادی بیش از ۲/۵ برابری نسبت به اعطای رانت خوراک ارزان و تولید متانول دارد.

مریم رحمانی کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «جوان»، در خصوص توسعه تجارت گاز اظهار کرد: «یکی از موضوعات مهمی که در آینده بازار گازی مطرح خواهد شد، این است که تجارت گاز رونق پیدا می‌کند و ایران هم هاب جدی در حوزه تجارت گاز است، زیرا هم منابع دارد و هم ظرفیت بیش از ۴ هزار کیلومتری خطوط لوله را دارد است و هم در انتقال گاز به نقطه مطلوبی رسیده‌ایم بنابراین موضوع تجارت گاز برای ما بسیار مهم است. با توجه به دو قطب توسعه‌ای دنیا که هندوستان و پاکستان با توجه به جمعیت زیادی که دارند، خواهند بود. بنابراین حجم بالایی از تجارت گاز را در منطقه جنوب شرقی ایران در اختیار دارد و از سوی دیگر کویت، عراق، روسیه، ترکیه و اروپا هم به گاز ایران نیاز دارند و اگر هاب انرژی شکل بگیرد انتقال گازی ایران به این کشورها به صرفه خواهد بود.»

وی با اشاره به هدررفت انرژی در ایران گفت: «صرف بالای انرژی در بخش خانگی و تجاری ما باید در مان شود و سیاست‌های قیمتی هم تنها راه علاج آن است. پیاده‌سازی سیاست‌های قیمتی هم چندین طرح دارد و یکی از این طرح‌ها، «کوبن انرژی» هست که خود مردم صادرکننده انرژی باشند و عواید آن به مردم برسد و حاکمیت هم هزینه انتقال و مالیات اخذ کند. حال بحث‌هایی در بخش خانگی

تجدید

آگهی تجدید مناقصه عمومی یک مرحله ای

شهرداری اسلامشهر در نظر دارد به استناد بودجه سال ۱۴۰۲ مصوب شورای محترم اسلامی شهر نسبت به واگذاری پروژه های ذیل از طریق برگزاری تجدید مناقصه عمومی اقدام نماید. بدینوسیله از شرکت های پیمانکاری واجد شرایط دعوت می گردد جهت دریافت اسناد تجدید مناقصه از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به آدرس: www.setadiran.ir اقدام و جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره ۰۲۱۱۵۶۳۴۳۰۹۰ تماس حاصل نمایند.

۱- مشخصات موضوع تجدید مناقصه عمومی:

ردیف	موضوع تجدید مناقصه عمومی	ردیف بودجه	مبلغ اعتبار (ریال)	مبلغ سپرده شرکت در تجدید مناقصه عمومی (ریال)
۱	پروژه اجرای دیوار های یرومونی و تکمیل و تجهیز ساختمانهای منطقه شش	۵۰۳.۲۱۶	۱۰.۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۲	پروژه اصلاح و بهسازی نوار حفاری بلوار ولیعصر (عج) منطقه سه	۴۰۲۰۱۰۹	۳۰۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۳	پروژه ترازش و روکش مکانیزه آسفالت معابر منطقه چهارم	۴۰۲۰۱۱۰	۳۰۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۴	پروژه احداث آتشنشانی منطقه یک	۵۰۳۰۱۰۱	۵۰۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۲/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰

۲- به پیشنهادات مشروط، مخدوش، فاقد سپرده و پیشنهادهاتی که پس از مهلت اعلام شده ارائه شوند ترتیب اثر داده نخواهد شد.

۳- برندگان اول و دوم مناقصه عمومی هر گاه حاضر به انعقاد قرار نامه نشوند سپرده آنان به ترتیب به نفع شهرداری ضبط خواهد شد.

محسن حمیدی – شهردار اسلامشهر



شهری اسلامشهر